

***PARADIGMA CREȘTINĂ A UNEI EUROPE UNITE.
Educația religioasă – valori, exigențe, finalități***

Coordonator:
Dr. Lucian Dindirică

***PARADIGMA CREȘTINĂ A UNEI EUROPE UNITE.
Educația religioasă – valori, exigențe, finalități***

Cu binecuvântarea

† Dr. IRINEU,
Arhiepiscopul Craiovei și Mitropolitul Olteniei

Editura Mitropolia Olteniei

Editura Universitaria
Craiova, 2017

Lucrarea a apărut sub egida *Centrului de Studii Teologice și Interreligioase (CSTI)* al Facultății de Teologie Ortodoxă, Universitatea din Craiova.

Copyright © 2017 Editura Mitropolia Olteniei

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Paradigma creștină a unei europе unite : educația religioasă - valori,

exigențe, finalități / coord.: dr. Lucian Dindirică. - Craiova :

Universitaria : Editura Mitropolia Olteniei, 2017

Conține bibliografie

ISBN 978-606-14-1213-6

ISBN 978-606-731-032-0

I. Dindirică, Lucian (coord.)

2

Editori:

Pr. conf. univ. dr. Adrian Ivan,

Pr. conf. univ. dr. Adrian Boldișor,

Pr. lect. univ. dr. Ioniță Apostolache

CUVÂNT DE BINECUVÂNTARE

Cuvântul lui Dumnezeu, îmbrăcat în haina Duhului Sfânt, a devenit sămânța puternică a propovăduirii creștinismului la toate neamurile

Educația religioasă reprezintă, la modul cel mai concret și autentic, elementul esențial de formare și manifestare a persoanei în societate. Ea rezidă din lucrarea harului Duhului Sfânt, Vistierul bunătăților care „*pretutindenea este și pe toate le împlinește*”, fiind dintotdeauna inclusă în viața și experiența Bisericii. De aceea, atunci când, prin Taina Sfântului Botez, dăm la o parte de pe ochii minții solzii necunoștinței și întunericul păcatului, Mângâietorul pătrunde până în cele mai tainice unghere ale sufletului nostru, altoind în noi „*lumina adevărului*”. Întreaga Sa lucrare o împlinește însă treptat, zidind întru înlăuntrul nostru, cărămidă cu cărămidă, altarul cel nefăcut de mână al slavei Sale, în așa fel încât din „oameni vechi” și fără de minte să ne facem „oameni noi, reînnoiți prin cunoașterea Ziditorului”.¹ În consecință, pentru a dobândi o imagine completă asupra „*valorilor, exigențelor și finalităților*” din educația religioasă, trebuie să avem mai întâi în vedere *darurile și lucrarea Duhului Sfânt în viața Bisericii*.

După dumnezeiasca Înviere, Mântuitorul i-a învățat pe Sfinții Săi Apostoli să stea în Ierusalim, până ce „*vor fi îmbrăcați cu putere de sus*” și vor primi binecuvântarea Sfântului Duh. În toată perioada de la Înviere și până la Înălțare, Domnul i-a învățat tainele Împărăției Cerurilor, le-a arătat calea care duce la viața veșnică și apoi s-a suit întru slavă la ceruri. I-a binecuvântat și i-a pecetluit ca învățători și mărturisitori ai Sfintei Sale Evanghelii, făgăduindu-le totodată că va fi cu dânșii „*până la sfârșitul veacurilor*”.² Înaintea lor s-au arătat atunci sfinții îngeri, incredințându-i că așa cum S-a înălțat la ceruri, iarăși va veni „să judece vii și morții”. Toate aceste mărturii le întâlnim în Simbolul nostru de Credință, unde, într-o rugăciune scurtă și cuprinzătoare, ne sunt înfățișate toate aceste pedagogii sfinte, alcătuite de Sfinții Părinți spre folosul mântuirii noastre: învățătura despre Sfânta Treime, despre Întruparea Fiului lui Dumnezeu, despre dumnezeiasca Sa Jertfă, despre Învierea și Înălțarea la Ceruri. În ultima parte a învățăturii noastre de credință, mărturisim despre credința noastră întru „*Duhul Sfânt, Domnul de viață Făcătorul, Care de la Tatăl purcede, Cel ce, împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și slăvit, Care a grăit prin proroci*”.³

---

¹ Ef. 4, 22.

² Cf. Mt. 28, 20.

³ Cf. Crezului Ortodox, art. 3.

Prin evenimentul petrecut cu Sfinții Apostoli la Cincizecime, laolaltă cu Sfântul Duh, se cinstește întreaga lucrare de mântuire a lui Dumnezeu în Biserica Sa. Se arată în chip deosebit că Biserica, ca „Trup Tainic al Domnului”, întemeiată și propovăduită la toate neamurile, cuprinde pe toți cei ce cred în Hristos și mărturisesc „pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, Treimea cea de o ființă și nedespărțită”. Într-însa se găsește vie și lucrătoare cea mai înaltă înțelepciune, în care cei botezați în numele Preasfintei Treimi așteaptă „învierea morților și viața veacului ce va să fie”. Mai mult, în Simbolul nostru de credință, Sfânta Biserică este mărturisită ca „Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească”. Ea este întemeiată de Duhul Sfânt care se pogoară peste Sfinții Apostoli la Cinzecime, întărindu-i cu „putere de sus” în Trupul lui Hristos și împărtășind tuturor credincioșilor energiile cele necreate ale harului, izvorât din Ființa dumnezeiască a Preasfintei Treimi.

În textul Sfintei Evanghelii, rânduit a se citi la Praznicul Pogorării Sfântului Duh, ni se spune că „în ziua cea din urmă - ziua cea mare a sărbătorii - Iisus a stat între ei și a strigat, zicând: Dacă însetează cineva, să vină la Mine și să bea. Cel ce crede în Mine, precum a zis Scriptura: râuri de apă vie vor curge din pântecele lui”.⁴ El vorbea atunci despre Duhul Sfânt care urma să se pogoare peste ucenici după Înălțarea la ceruri. Așadar, în Izvorul vieții ne este împărtășită înțelepciunea cea mai înaltă a Mântuitorului Iisus Hristos, care S-a jertfit pe Cruce „ca tot cel ce crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică”.⁵ Tot El ne-a promis că dacă vom crede în El vom avea parte de această lucrare a Duhului Sfânt, care se sălășluiește în noi prin Taina Sfântului Botez și ne transformă potrivit ostanelilor noastre, din oameni trupești, în oameni duhovnicești. Sfântul Apostol Pavel ne învață în acest sens că, dacă în Adam cel vechi ne naștem pentru viața aceasta pământească și trecătoare, în Adam cel Nou suntem afierosiți unei alte vieți veșnice și fără de sfârșit.⁶ Venim pe lume îmbrăcați în slăbiciuni, însă suntem hărăziți să fim îmbrăcați cu slava cea cerească, pentru că lumina care s-a arătat atât la Înviere, cât și la Pogorârea Sfântului Duh, rămâne în Biserică ca o vistierie de mare preț și se împărtășește tuturor, fără ca să țină cont de cineva sau de ceva anume. Așa se face că

---

⁴ In. 7, 37-38.

⁵ Cf. In. 3, 15.

⁶ Sfântul Apostol dezvoltă această idee în sprijinul paralelei Adam cel vechi-Adam cel Nou, arătând că „prin Adam, protopărintele nostru după trup, suntem solidari în păcat și cădere, iar cu Mântuitorul Hristos suntem uniți în Taina Învierii Sale. Legătura noastră cu Adam ține de rudenia noastră trupească cu el, iar unirea cu Hristos ține de încorporarea în Trupul Său tainic, căci «precum în Adam toți mor, așa și în Hristos toți vor învia» (I Cor. 15, 22)” (ÎPS Prof. Univ. Dr. IRINEU POPA, *Iisus Hristos este Același, ieri și azi, și în veac*, Ed. Mitropolia Olteniei, Craiova, 2010, p. 91).

Dumnezeu a rânduit să aleagă din lumea aceasta și să facă „din pescari, apostoli și din păgâni, mucenici, ca să se roage pentru sufletele noastre”.⁷

Momentul Pogorârii Sfântului Duh, descris de Sfântul Evanghelist Luca în Faptele Apostolilor,⁸ a fost pregătit prin rugăciune. Toți Apostolii erau adunați în Ierusalim și se rugau împreună cu Maica Domnului, când „din cer, fără de veste, s-a făcut un vuiet, ca de suflare de vânt ce vine repede, și a umplut toată casa unde ședeau ei”.⁹ Deodată s-au așezat peste Sfinții Apostoli făclii de lumină, ca niște „limbi de foc”. Această lucrare dumnezeiască s-a arătat dintr-odată, căci în acea clipă Sfinții Apostoli au început să grăiască în limbi necunoscute de ei și să vestească Evanghelia tuturor, uimind cu totul pe cei ce erau de față. Însuși Sfântul Apostol Petru, luând cuvântul, a arătat că această venire a Sfântului Duh a fost mai înainte prevestită de proorocul Ioil, prin care Domnul a învățat pe poporul ales că „în zilele din urmă voi turna din Duhul Meu peste tot trupul și fiii voștri și fiicele voastre vor prooroci și cei mai tineri ai voștri vor vedea vedenii și bătrânii voștri vise vor visa. Încă și peste slugile Mele și peste slujnicele Mele voi turna în acele zile, din Duhul Meu și vor prooroci. Și minuni voi face sus în cer și jos pe pământ semne: sânge, foc și fumegare de fum. Soarele se va schimba în întuneric și luna în sânge, înainte de a veni ziua Domnului, cea mare și strălucită. Și tot cel ce va chema numele Domnului se va mântui”.¹⁰

Din momentul acela, Sfinții Apostoli au fost cu adevărat cuprinși de Duhul Sfânt, de putere și de curaj, și tot ceea ce au văzut și au învățat de la Mântuitorul Iisus Hristos în anii uceniceiei lor au împletit în propria lor viață. Toate cuvintele, învățăturile și faptele Domnului au dobândit un sens și au încolțit în mintea și sufletele lor. S-au încurajat unii pe alții și Cuvântul lui Dumnezeu, îmbrăcat în haina Duhului Sfânt, a devenit sămânța puternică a propovăduirii creștinismului la toate neamurile. Astfel, Sfinții Apostoli s-au învrednicit de „cuvânt cu putere multă”, pentru că vorbele și învățăturile pe care le răspândeau în lume erau întotdeauna cuprinse de lucrarea Duhului Sfânt. Înaintea celor care primeau mărturisire, ele sporeau în lucrare și putere dumnezeiască. Lucrarea de învățătură s-a făcut așadar după cum S-a arătat Cuvântul lui Dumnezeu la creație: „a zis Dumnezeu și s-a făcut”.¹¹ Prin Sfinții Apostoli „astăzi s-a făcut mântuire la toată lumea”, pentru că

---

⁷ Troparul Ortodoxiei.

⁸ FA. 2, 1-11.

⁹ FA. 2, 2.

¹⁰ Ioil 3, 1-5; FA. 2, 17-21.

¹¹ Cf. Fac. 1.

învățătura lui Dumnezeu a sporit în sufletele credincioșilor în așa fel încât toată lumea a fost și este cuprinsă de har.

Începutul lucrării de mărturisire și propovăduire a Cuvântului Dumnezeiesc prin pogorârea Sfântului Duh este totodată și nașterea Bisericii noastre Ortodoxe. De atunci ea a rămas până astăzi statornică pe temelia învățaturii Mântuitorului Hristos și a Sfinților Apostoli. Niciun val și nicio furtună nu a putut să ruineze această zidire pe care „*Tatăl a făcut-o, Fiul a întărit-o și Sfântul Duh a sfințit-o*”, întrucât Biserica s-a zidit cu adevărat pe piatra cea tare a credinței. Despre această întărire vorbește Însuși Mântuitorul Hristos, atunci când îl întreabă pe Petru despre iubirea pe care i-o purta.¹² Hristos Însuși este „*piatra cea din capul unghiului*” din care se ridică zidirea, se întemeiază și rămâne permanent, până la sfârșitul veacurilor.

Biserica noastră își are așadar începutul în propovăduirea Sfinților Apostoli, în pogorârea Sfântului Duh și în toate Tainele Dumnezeiești care au rămas totdeauna într-însa. De aceea, noi socotim sfintele rugăciuni și Sfânta Liturghie ca pe niște izvoare tămăduitoare de toată boala și de toată neputința. Tot aici descoperim cea mai frumoasă și autentică pedagogie creștină. Ori de câte ori venim la Sfânta Biserică, găsim puterea Duhului Sfânt, care se așează în sufletele noastre, așa cum spunem în cuvintele rugăciunii „*Împărate Ceresc*”: „*vino și te sălășluiește întru noi, și ne curățește de toată întinăciunea și mântuiește Bunule sufletele noastre*”. Prin urmare, Sfântul Duh este Cel care „*izvorăște izvoarele darului spre rodire de viață*”. El strigă în noi cu suspinuri negrăite: „*Avva Părinte!*”,¹³ unindu-ne într-o *Singură Biserică* „*Sfântă, Sobornicească și Apostolească*”. Sfântul Duh ne ține în limitele adevărului și în adevărata credință, ne sfințește pe toți și face din noi sfinți.

Prin harul Sfântului Duh omul crește și se întărește fizic, intelectual și spiritual, odată cu vârsta. Aceasta înseamnă a te îmbogăți de tot ceea ce lumea a acumulat în decursul timpului și a aduna înlăuntru cele mai alese valori pe care Dumnezeu le-a lăsat și alții le-au experimentat. Nu trebuie să uităm nicio clipă că suntem în planul lui Dumnezeu din veșnicie. El și numai El știe ce vom face și când vom face, ce vom realiza și când vom împlini cele pe care El ne-a dăruit să le facem în această viață. Întrucât El este Bunătatea prin excelență, sălășluiesc în noi premisele unei educații și ale unei creșteri creștine. De aceea, atunci când vorbim despre educația religioasă o socotim pe bună dreptate un dar pe care noi trebuie să-l păstrăm și să-l aprofundăm. Îl așezăm cu sfințenie în sufletul copiilor noștri, a

---

¹² Cf. In. 21, 15-25.

¹³ Cf. Gal. 4, 6: „Și pentru că sunteți fii, a trimis Dumnezeu pe Duhul Fiului Său în inimile noastre, care strigă: Avva, Părinte!”.

tinerilor, pentru ca ei să aleagă tot ceea ce este mai bun și tot ceea ce este mai curat pentru această viață.¹⁴

Lucrările Simpozionului Internațional „*Paradigma creștină a unei Europe unite. Educația religioasă: valențe, exigențe, finalități*”, organizat de Facultatea de Teologie din Craiova în perioada 3-4 noiembrie 2015, aduce laolaltă studii și cercetări din domeniul juridic, pedagogic și nu în ultimul rând, teologic. Inițiativa este una extrem de necesară, date fiind încercările prin care a trecut disciplina Religie în ultimii ani. Sub această perspectivă de ansamblu, cu date tehnice, expertize, justificări și experiențe profesionale, lucrarea de față încearcă să ofere soluții și rezolvări unei probleme de actualitate din viața Bisericii și a societății românești. În situația dată, lucrarea celor care, din convingere și datorie creștinească, au luat poziție pentru întărirea statutului educației religioase se face la modul concret lucrare de mărturisire, împlinind astfel cuvintele Mântuitorului Hristos: „*oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi și Eu pentru el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri. Iar de cel ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor și Eu Mă voi lepăda de el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri*”.¹⁵

† **Dr. IRINEU,**

Arhiepiscopul Craiovei și Mitropolitul Olteniei

---

¹⁴ „Educația religioasă: valori, exigențe, finalități”, în Ediția de Oltenia a Ziarului *Lumina*, 5 noiembrie 2015.

¹⁵ Mt. 10, 32-33.

